

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 10

Tilleggsspørsmål nr.

Emne:

Oppskr. av: Andr. Leiro

(adresse): Voss.

Fylke: Hordaland

Herad: Brivik

Bygdelag: Eidfjorden

Gard: fleire.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

A.

SVAR

No er det kje snakk um å lyngja. Men det hekk i til fram ikr. 1910. Då slutta det heller brått. Noko større omsjiftle på arbeidsmåten var det visst ikkje. Jan, det vart alltid meir vanleg å slå lyngen (m). Det gamle var å skjera med sigd.

Lyng var eit årvisst hjelpefor, mest som skav, keit og møsk. I vårknipa var det soner det beste ein kunde privattil, men dei som var err-lite framtenkte, lyngja mykje um hausten.

Med lyng er meint "røslong." Dei skar han med sigd. Tok han i tappen og skar av og la i kroken millom vinstre lar og bringa til der var fullt og so i ein druge med han til det var leyda. Dei bar han heim på tåg. Eit stor kipa var og tenleg å frakta i. Peringi fall her som elles sumtid på dei som var best skikka til det eller fjort vilde det enn skjera. Det gaedst å finna iing og lukken og giør lyng. Han makte kje vera stor og starker - Ikkj varen vår højet vart lite og snøen enda låg høg, var det allemanns arbeid å lyngja, men

Emne nr. 10
Ark 2.

det høyrde helst til kvinnfolkarbeid den tid dei skar lynggen mest. På rakkar og tuster der snøen det fyrst vart snøbert, der var lyngjarane på ferde. Då skar dei so etter kvart det frangst. Hanakamb raska dei og med. "Da so fjåle, da fõe."

Um hausten hadde sume ei heil onn med å lyngja (lyngja). Då var det nok gjæen kom i bruk. Serskilde gjær bruka dei ikkje; men tok ein brei og skiv, den sterkaste dei hadde. Det måtte vera laugorv, då hadde for like makt med slettorven. Folk som slett ikkje brydde seg um laugorven til grasslåt, banka og slo lyng med han. Det var elles eit anna lag med å slå lyng. Du kunde kje dra gjæen med jamt og seint i ein boye; du måtte hogga ^{eit} kvast og beint drag.

Faste ^{stikke} teigar var det ikkje; men der det fyrr var slege, var det betre å koma att. Då var lynggen tett og myk og bladrik. Eit visst aremal fyrr ein künde "fara stå att", rekka dei kje på. Dei såg gjerne det kom gras med, ei blanding av lyng og gras, um det var aldri so vise. Lynggen frakta dei heim i loa. Der hadde dei eit lyngskål - kvar det no künde vera plass til det. Det vissaste var no å bera.

Lyng var halde for eit bra for, soleis i lag med anna og betre. Både kyr og sauer fekk lyng, noko høyt og noko lyng i ein vondil til kyrne. Saune fekk gjerne berre lyng sume mál. Mange meinte lyng var betre for ein ris (blåker-lyng). "Jan,

5505

ligg da för att i föto rise el'le lijnen,
Sa dei. Ofte hakka dei lynng saman
med hög og halm og gav stamper."

A° sleppa beisti ut på lynngbeite, var aldri
brüka. Sauene gjikk no ute um dagen
til snöen kom, og då fekk dei no eta det
dei fann.

Mose var aldri sanka til for, anna
fiskamöse eller bereste-möse^{x)}. Det heita ^{x)} i slaverk lav.
dei sumtid noke av til grisen^{x)}, men det
hadde vore falkemat, som namnet syner.

Derimot var det dei som samla "grämöse"
til "ürna-breittla" (bos). Det er den mosen
som veiks i steinurav. Dei tok han med
nevane; han ligg lett på steinen. Dei
slappa han i sekk, sumtid la dei han
på tog og bar han heim. Det var
noke heile ungane som dreiv med dette. (rüa möse)
Dei lika å krabba i urane og smetta i
urahöl. Summe meinte at dei ol mose
på böen med dette.

^{x*)} Dei koka mosen, berr eller i lag med mjöl.
Når du koker fishamosen ei tid, ~~vert~~
løper han seg upp, og det vert drirre"
(gelé) av han. Det var halde för gasta
grisanmat; men mosen var sein å heita
og laug veg å bera.